

www.evi-dems.eu

Vodič za volontiranje, solidarnost i europske vrijednosti

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Podrška Europske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja odobravanje sadržaja, koji odražava isključivo stavove autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

www.evi-dems.eu

Sadržaj

Uvod 2

1. Koncept i osnovni principi 3

2. Vrijednosti i volonterstvo 4

3. Temeljne vrijednosti EU 8

4. Zajedničke vrijednosti EU i volonterstvo 10

4.1 Vrijednost ljudskog dostojanstva 11

4.2 EU vrijednost solidarnosti i sudioničke demokracije 13

4.3 Vrijednost nediskriminacije 17

5. Implementacija EU vrijednosti u volontiranju: alati i prakse upravljanja 20

Završne napomene 22

Popis literature 24

Pravni akti EU 27

UVOD

Volontiranje je zadobilo javni interes u posljednja dva desetljeća, a krize (tj. COVID-19, klimatsko zatopljenje i rat između Rusije i Ukrajine) dale su mu veću vidljivost (Allam et al., 2020; UN, 2018). Rasprava europskih akademskih krugova i NGO praktičara o zdravom i održivom volonterskom okruženju postaje važnija u ovom kontekstu (Koolen-Maas et al., 2023.). Prema empirijskim istraživanjima, volontiranje je u porastu u zemljama EU-a zbog različitih čimbenika ekonomskog i društvenog kapitala (Enjolras, 2021.). Dok nova pitanja volonterskog okruženja donose izazove u smislu upravljanja volonterstvom, normativna dimenzija gradi temelje za volontiranje i upravljanje volonterstvom usmjeravajući ih na temeljne vrijednosti EU - solidarnosti, pravde, uključenosti i građanstva.

Ovaj poseban „Vodič za volontiranje, solidarnost i europske vrijednosti“ (u dalnjem tekstu – Vodič) razvijen je u skladu s potrebama projekta EVI-DEMS koje podrazumijevaju da Europa zahtijeva dobro obučene i kvalificirane koordinatorne volontere s kompasom zajedničkih vrijednosti kao smjernice za održivo korištenje volonterskih resursa (EVI-DEMS, 2021; EVI-DEMS, 2023). Normativne smjernice EU-a važne su za akreditaciju koordinatora volontera za učinkovitu upotrebu vještina, znanja i instrumenata upravljanja (standardi upravljanja volonterstvom EU-a, itd.). Može se shvatiti kao potencijalni model za neke bitne kapacitete uključene u osposobljavanje za upravljanje volonterima ili kao alat za promicanje europske solidarnosti i drugih temeljnih europskih vrijednosti. Konačno, može se promatrati kao instrument za europeizaciju u različitim područjima volonterskih aktivnosti.

Vodič je relevantan za razvoj "Visokog obrazovnog programa za koordinatorne volontere", te će se koristiti za rasprave i pilot kolegije. Ovaj dokument s normativnim smjernicama kontekstualno je povezan i nadopunjuje druge rezultate razvijene u okviru projekta EVI-DEMS: "Europski etički kodeks za koordinatorne volontere", "Vodič o ulozi koordinatora volontera u inkluzivnom volontiranju" i "Vodič za upravljanje volonterima koji pridonose prevenciji katastrofa, pripravnosti i oporavku".

Ciljna skupina koja ima najviše koristi u ovom predmetnom području sastoji se od onih koji studiraju ili predaju predmete volonterskog menadžmenta. Tu su i drugi potencijalni čitatelji kao što su volonteri, koordinatori volontiranja, OCD praktičari i svi oni ravnodušni prema temi.

Vodič se sastoji od pet poglavlja - prvo pokriva temeljne koncepte volontera i volontiranja te objašnjava značenje volontiranja koje se temelji ili na autorativnim znanstvenim tumačenjima ili na uvidima međunarodnih organizacija. Drugo poglavje istražuje vrijednosne pristupe relevantne za volontiranje i objašnjava razlike i interakcije između vrijednosti (moralnih, organizacijskih itd.).

Treće poglavje ispituje temeljne vrijednosti EU-a i njihova pravna i moralna/etička tumačenja. Četvrto poglavje daje značajnu razliku između vrijednosti i načela EU-a i ističe najrelevantnije vrijednosti volontiranja koje se detaljnije istražuju u zasebnim pododjeljcima, naime ljudsko dostojanstvo, brižnost, participativna demokracija i nediskriminacija. Peto poglavje raspravlja o procesu instrumentalizacije EU vrijednosti povezujući ih s instrumentima upravljanja volontiranjem, praktičnim aktivnostima i kontekstima. Cilj ovog poglavlja je otkriti europske vrijednosti koje bi mogle poslužiti kao vodeći motivatori za volonterske akcije ili stajališta.

„Vodič za volontiranje, solidarnost i europske vrijednosti“ razvile su organizacije konzorcija projekta Erasmus+ EVI-DEMS, a kasnije su ga poboljšali sudionici projekta kroz konzultacije o umrežavanju.

1. KONCEPT I OSNOVNI PRINCIPI

Što je "volontiranje" i tko je "volonter"? Pojmovi "volonter" i "volontiranje" mogu se činiti jednostavnima i jasnima, ali dublji uvid u materiju donosi kompleksniju percepciju pojmoveva. Često ovisi o ustaljenoj upotrebi, percipiranim volonterskim aktivnostima ili kontekstualnim čimbenicima koji utječu na njegovu upotrebu (Meijs et al., 2003; Butcher & Einolf, 2017). Većina se istraživača slaže da se volontiranje temelji na četiri glavna principa: aktivnost slobodne volje, formalne organizacije (volontiranje u nevladinoj organizaciji, članstvo u udruzi i volontiranje, volontiranje u posebnim programima itd.), blizina primatelja ili korisnika te dostupnost opipljivih nagrada. Doista, postoje stotine različitih akademskih definicija koje objašnjavaju značenje "volontera" ili "volontiranja", a ta se raznolikost temelji na tradiciji, kulturi, stilu volontiranja i drugim kulturnim čimbenicima.

Međunarodna organizacija rada (International Labor Organization – ILO) daje mjerodavnu definiciju koja navodi da se volontiranje odnosi na "aktivnosti ili angažman koji neki ljudi dobrovoljno obavljaju bez naknade kako bi promicali cilj ili pomogli nekome izvan svog kućanstva ili uže obitelji" (ILO, 2011., 12). Ipak, čini se da je ova definicija previše pojednostavljena s obzirom na složeni fenomen volontiranja i nedostaju joj reference na normativne osnove.

Godine 2011. Europsko vijeće, Europski parlament i Europska komisija dali su širu i heterogeniju definiciju objašnjavajući: "Kada je volontiranje u pitanju, svaka zemlja ima različite pojmove, definicije i tradiciju. Volontiranje se definira kao svi oblici volonterskih aktivnosti, bilo formalno ili neformalno.

Volonteri djeluju svojom voljom, prema vlastitom izboru i motivaciji, te ne traže finansijsku dobit. Volontiranje je putovanje solidarnosti i način na koji pojedinci i udruge identificiraju i rješavaju ljudske, društvene ili ekološke potrebe i brige. Volontiranje se često provodi kao podrška neprofitnoj organizaciji ili inicijativi utemeljenoj u zajednici" (Europska komisija, 2011., str. 2). Ovo višestruko objašnjenje ističe nekoliko značajnih aspekata:

- Glavne političke institucije EU-a prepoznale su da postoje različiti kulturni i pravni konteksti za volontiranje i različiti profili volontera u Europi.
- Razlike u definicijskim značenjima smanjene su i objedinjene univerzalnim temeljnim vrijednostima, tj. solidarnosti, pravdi, građanstvu i uključenosti

Centar za europsko volontiranje (CEV, vodeća krovna organizacija posvećena promicanju i potpori volontera i volontiranja u Europi) objasnio je ove temeljne vrijednosti u smislu razvoja društvenog kapitala i uspješnog civilnog društva (CEV, 2011.). Ove definicije pokazuju da su vrijednosti i načela EU-a važni za jedinstveno razumijevanje volontiranja i mogu se primijeniti na svakodnevno usmjeravanje volontera.

Solidarnost i volontiranje. Koncept solidarnosti ključni je koncept za volontiranje i politiku EU te politiku usmjerenu prema široj integraciji (Laitinen & Pessi, 2014; 40; Lahusen, & Grasso, 2018). U volontiranju se koncept solidarnosti primjenjuje kada se ljudi okupljaju iz osjećaja jedinstva i uzajamne podrške kako bi radili prema sličnom cilju. Solidarnost je temeljna vrijednost (društvena norma i obveza) i društvena veza (obrazac aktivnosti, socijalizacija) za volontere zajedničkog djelovanja (O'Toole & Calvard, 2020.). To također podrazumijeva duboku svijest i empatiju za potrebe i patnje drugih.

U osnovi, solidarnost ujedinjuje ljudе koji udružuju snage bilo zato što imaju zajednički interes ili zato što se osjećaju duboko povezani s određenom skupinom ljudi; sve je u tome da se ljudi okupljaju kako bi podržali jedni druge unatoč svim emocionalnim ili finansijskim prednostima. Volontiranje je jedna od potencijalnih osnova za snažan i osebujan oblik ozakonjene solidarnosti.

Globalno, sve definicije volontiranja temelje se na iste četiri komponente (opseg slobodnog izbora, razina organiziranosti, vrsta naknade i korisnici), no percepcija je različita ovisno o razini konkretnih volonterskih aktivnosti; razlikuje se ne samo između zemalja i kultura, već i tijekom vremena i kroz sektore volontiranja, od zemlje do zemlje, od zajednice do zajednice. Stoga se volontiranje može shvatiti kao "ljudski stvoreni, obnovljivi resurs koji se može uzgajati i reciklirati, a na čiji nastavak i volumen protoka ljudska bića mogu utjecati pozitivno ili negativno" (Koolen-Maas et al., 2023.).

2. VRIJEDNOSTI I VOLONTERSTVO

Zašto ljudi volontiraju i kakvu ulogu imaju vrijednosti u njihovom donošenju odluka? Odnos između vrijednosti EU kao normativne osnove i volontiranja višestruk je i složen. Volontiranje se ne razmatra samo normativno, već i s obzirom na različite pristupe kao što su:

- motivacijski (volonteri imaju različite motivacijske profile)
- društveni (oblik društvenog kapitala, građanski angažman i umrežavanje građana, prosocijalna ponašanja),
- kulturološki (kontinuirana tradicija, oblik kolektivnog ponašanja, međukulturalna gledišta),
- ekonomski (oblik materijalnih nagrada).

Stoga se koriste različiti koncepti za razumijevanje i objašnjenje ovog društvenog fenomena. Nevladine organizacije, udruge i vladine organizacije razvijaju odgovarajuće politike i alate za upravljanje volonterstvom na temelju ovih pristupa. Na primjer, mogu se usredotočiti na razvoj motivacijskih programa za volontere ili se usredotočiti na etiku upravljanja i organizacijsku kulturu.

Ipak, koncepcije objašnjenja temeljene na vrijednostima i praktični alati vrlo su ključni unatoč složenosti pristupa razumijevanju i upravljanju volonterima.

Pojam vrijednosti. Vrijednosti se često spominju i u svakodnevnom i u specijaliziranom diskursu. Prema Oxfordskom rječniku, vrijednosti su "skup etičkih uvjerenja i preferencija koje određuju naš osjećaj za dobro i зло" (Oxford, 2023.). Kao koncept, opisuje se kao vrlo subjektivan, višeslojan i kontekstualan.

Vrijednosti funkcioniraju kao osnova za normativne orientacije i poredak. Osim toga, oni su se razvijali povjesno (tj. vrijednost ljudskog dostojanstva konceptualizirana je kao reakcija na zločine Drugog svjetskog rata; Vodeće vrijednosti EU-a kao što su mir, integracija, sloboda tržišta, solidarnost, supsidijarnost i vrijednosti temeljene na ustavnim tradicijama - demokracija, vladavina prava, sloboda i druga temeljna prava - vode procese integracije u EU od 1950. godine sa Schumanovom deklaracijom), (Frischhut, 2022). Vrijednosti (ili načela) objašnjavaju se kao (1) moralne ili etičke (kodeksi ponašanja na radnom mjestu ili načela u religijama, itd.), (2) pravne (pokazuju poštivanje zakona i propisa), (3) društveno-političke (ideali, načela, doktrine koje se odnose na društvenu, političku integraciju itd.), (4) koje se odnose na upravljanje (smjernice ili načela koja se koriste za donošenje odluka i određivanje smjera djelovanja). U menadžerskim pristupima vrijednosti daju osnovne smjernice za razvoj ideja i aktivnosti koje pokreću vođe, menadžeri i drugi članovi organizacije. Te bi smjernice tada mogle biti utemeljene na vrijednostima (tj. solidarnosti, društvenoj jednakosti, demokraciji itd.) ili vrijednosno neutralne (tj. utemeljene na dokazima, učinkovitosti itd.).

Vrijednosti i načela. U pravnim, političkim i diskursima javnih politika EU-a koncepti vrijednosti i načela korišteni su na komplementaran način. Na primjer, solidarnost je jedna od vrijednosti EU-a i pravno načelo u Ugovoru o Europskoj uniji (TEU, 2012.). U strogom smislu, načela se shvaćaju kao prikazi vrijednosti ili bitnih polazišta, odnosno temelja (oni su absolutni, fiksni i vječni). Vrijednosti su ono za što se zalažete među svojim prijateljima, a načela su ono za što se zalažete u životu. U pravnoj znanosti načela su bitni elementi pravnog poretku (Frischhut, 2022).

Moralni temelji odlučivanja volontera su složeni i obuhvaćaju različite vrijednosne dimenzije (osobna, kulturna, vjerska, politička, javnopolitička uvjerenja itd.). Međutim, postoji mnogo potencijala u vezi s mogućim vezama između osobnih vrijednosti volontera i kolektivnih (tj. etičkih načela NVO-a ili vrijednosti organizacijske kulture) i općenitijih (tj. pravnih i političkih vrijednosti EU-a, ideja iz političkih doktrina kao što je održivost ljudskih prava). S druge strane, potencijalni sukob vrijednosti može nastati zbog nekompatibilnosti ili proturječnosti, na primjer, vjerske norme mogu biti u sukobu s političkim doktrinama, stvarajući tako moralne dileme ili osjećaj zbumjenosti tijekom volontiranja. Drugo ograničenje je to što vrijednosna orientacija obuhvaća različite razine vrijednosti i načela. Važno je napomenuti da su vrijednosti višedimenzionalne i dinamične te treba izbjegavati izravne uzročnosti. Vrijednosne orientacije koje koriste volonteri imaju određenu sofisticiranost i sve normativne koncepcije ne mogu se pojednostaviti.

Prema istraživanjima, vrijednosti (osobne, kulturne, društvene itd.) igraju važnu ulogu u odluci o volontiranju (Dekker & Halman, 2003; Frederiksen i sur., 2013; Grönlund, 2013). Osnove vrijednosti važne su za volontiranje jer su element kolektivnog, kulturnog okvira za usmjeravanje volontera. Vrijednosti djeluju kao element za formiranje kolektivnih identiteta s organizacijama (OCD-i, volonterski programi itd.), sustavima (lokalni, nacionalni sustavi pružanja usluga EU ili projekata ili politike zagovaranja), a volonteri se mogu osjećati povezanim, imati osjećaj pripadanja drugima (Wegner et al., 2019).

Vrijednosne orientacije koriste se kao instrumenti upravljanja programima, organizacijskim, kulturnim i etičkim upravljanjem, upravljanjem identitetom, sustavima upravljanja političkim uvjerenjima u zagovaračkim mrežama, itd. Sustavi vrijednosti su univerzalni i stoga vrijednosti volontiranja mogu sadržavati temeljna moralna načela, ideje javne politike, i pravne norme. Oni su fleksibilni u primjeni i mogu biti jaki moralni imperativi. Ovi argumenti mogu dovesti do zaključka da su vrijednosti važni elementi za motivaciju volontera kao i za orientaciju volontera.

Slika 1 prikazuje tri sloja vrijednosti povezanih s volontiranjem. Postoje duboke temeljne vrijednosti (opće vrijednosne orientacije) povezane s moralnom filozofijom, vjerskim i političkim doktrinama, kulturnim etosom itd. (tj. kršćanstvo, doktrina ljudskih prava, moderne ideje humanizma, liberalne ili socijalističke političke ideologije itd.). Ova skupina vrijednosti relevantna je za samoodređenje i autonomnu motivaciju volontera u provođenju aktivnosti.

Vrijednosti sekundarnog sloja odnose se na organizacije koje uključuju volontere, tj. nevladine organizacije, udruge, vladine organizacije itd. Te su vrijednosti užeg opsega i pripisuju se organizacijskim filozofijama i percepcijama. Međutim, oni mogu imati jači učinak na volontere od temeljnih vrijednosti. Te su vrijednosti navedene u etičkim kodeksima (organizacije koje uključuju volontere), filozofijama nevladinih organizacija ili opisima sustava upravljanja kulturom kako bi se formirali grupni ili organizacijski identiteti. Neke skupine volontera (osobito članovi udruga ili dugogodišnji organizacijski volonteri) snažno se identificiraju s tim vrijednostima na koje utječu instrumenti kulturnog menadžmenta.

Posljednji normativni sloj povezan je s vrijednostima koje izravno utječu na većinu volontera. Akademski znanstvenici i stručnjaci autoritativnih međunarodnih organizacija identificirali su određene vrijednosti vezane uz volontiranje koje usmjeravaju akcije i motiviraju značajan dio volontera, tj. solidarnost, suosjećanje, empatiju, uključenost, osjećaje za pravdu, pravednost te promicanje društvenog sklada i jednakosti, kao i dobrobit pojedinca i zajednice (Grönlund, 2013; Dekker & Halman, 2003; UN, 2021; UN, 2018; Mathou, 2010).

Sve u svemu, gore navedene vrijednosti pripisane različitim slojevima ne tvore precizne i detaljne sustave vrijednosti koji bi mogli voditi volontere. Primjena određenih vrijednosti ovisi o pojedincima ili skupinama volontera i čimbenicima konteksta (organizacije koje uključuju volontere, volonterske aktivnosti, modeli upravljanja volontiranjem itd.). Raznolikost volontiranja je vrijedan fenomen.

Slika 1. Tri sloja vrijednosti povezanih s volontiranjem

Neke vrijednosti povezuju javne vlasti s volonterima u recipročnom, ali ne i obostrano vrednovanom odnosu. S pozitivne strane, suradnja između organizacija koje uključuju volontere i nekih vlasti (tj. institucija EU-a, organizacija lokalnih vlasti itd.) jača vrijednosti povezane s volonterstvom. Odnosi volontera i autoriteta nisu vrijedni sami po sebi, ali su neke važne vrijednosti ugrađene u njih. Te su vrijednosti uglavnom povezane s pravnim režimima (tj. pravne doktrine koje široko integriraju ljudska ili dječja prava, zaštitu izbjeglica i etničkih manjina itd.) i javne politike (tj. promicanje jednakosti spolova ili rasa, solidarnosti, nediskriminacije, socijalne skrbi, itd.).

Organizacije koje uključuju volontere imaju partnerske odnose (i različite povezane aktivnosti) s nekim državnim institucijama i dobivaju sredstva za projekte, pružanje usluga itd. Taj odnos uključuje prijenos ili jačanje vrijednosti. Retrospektivno, zajednička vrijednost bila je osnova za moguću suradnju između institucija EU-a i nevladinih organizacija (Lang, 2012.). S negativne strane, snažna partnerstva i ovisnost o finansijskim resursima vlade mogu oslabiti zagovaranje OCD-a i smanjiti kritiku javnih politika ili političkih odluka. Unatoč negativnim stranama, smjernice o vrijednostima koje nudi vlada mogu biti korisne za volontiranje. Pogotovo kada je u skladu s temeljnim vrijednostima volontiranja.

3. TEMELJNE VRIJEDNOSTI EU

Koje su temeljne europske vrijednosti i zašto su važne? Temeljne vrijednosti identificirane su i opisane u dva članka Ugovora o Europskoj uniji (TEU) (TEU, 2012.):

○ Članak 2

Unija je utemeljena na vrijednostima poštivanja **ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštivanja ljudskih prava**, uključujući i **prava pripadnika manjina**. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i ravnopravnost žena i muškaraca.

○ Članak 3

1. Unija ima za cilj promicati mir, svoje vrijednosti i dobrobit svojih građana.
2. Unija svojim građanima nudi područje **slobode, sigurnosti i pravde** bez unutarnjih granica, u kojem je osigurano slobodno kretanje osoba zajedno s odgovarajućim mjerama koje se tiču nadzora vanjskih granica, azila, useljavanja te sprječavanja i borbe protiv zločina.
3. Unija će uspostaviti **unutarnje tržište**. Radit će na održivom razvoju Europe temeljenom na uravnoteženom gospodarskom rastu i stabilnosti cijena, visoko konkurentnom socijalnom tržišnom gospodarstvu, s ciljem pune zaposlenosti i društvenog napretka, te visokoj razini zaštite i poboljšanja kvalitete okoliša.

Promicat će **znanstveni i tehnološki napredak**.

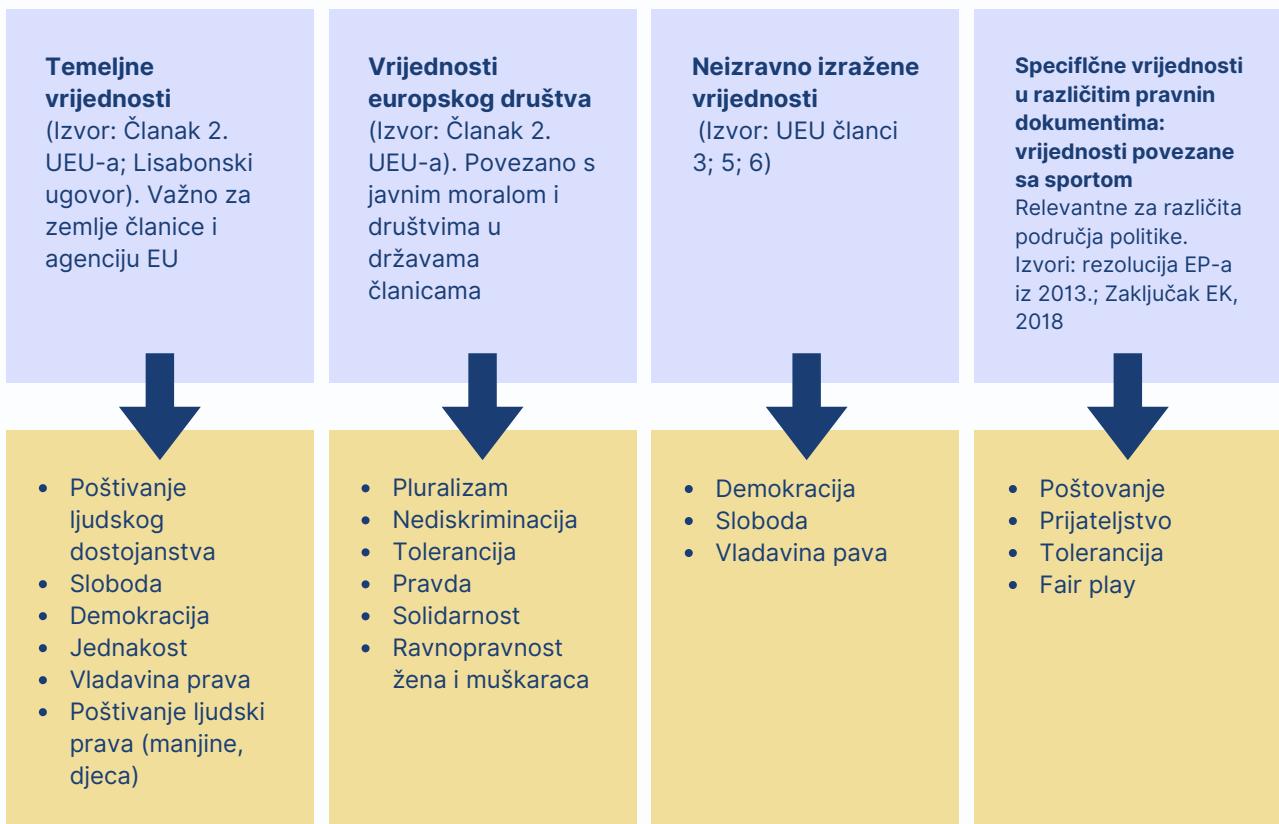
Bori se protiv **socijalne isključenosti** i diskriminacije te promiče **socijalnu pravdu i zaštitu, jednakost žena i muškaraca, solidarnost među generacijama i zaštitu prava djeteta**.

Promiče **gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i solidarnost** među državama članicama.

Poštivat će svoju bogatu **kulturnu i jezičnu raznolikost** i osigurati da se europska kulturna baština čuva i unapređuje. [...]

5. U svojim odnosima sa svijetom, Unija podržava i promiče svoje vrijednosti i interes te doprinosi zaštiti svojih građana. Pridonijet će **miru, sigurnosti, održivom razvoju Zemlje, solidarnosti i međusobnom poštovanju** među ljudima, **slobodnoj i poštenoj trgovini, iskorjenjivanju siromaštva i zaštiti ljudskih prava, posebice prava djeteta**, kao i strogo **poštivanje i razvoj međunarodnog prava**, uključujući **poštivanje načela Povelje Ujedinjenih naroda**.

Neke od tih vrijednosti, kao što su ljudska prava, ljudsko dostojanstvo, socijalna pravda i solidarnost, izričito su opisane u članku 2. Doista, vrijednosti poput demokracije, slobode, vladavine prava objašnjene su kao preduvjeti (zemlje ih mogu navesti) od strane pravnika (Frischhut, 2022). Transparentnost i održivost definirani su UEU kao načela (UEU, čl. 3. i čl. 5.).

Tablica 1. Vrste temeljnih i posebnih vrijednosti EU

Temeljne vrijednosti povezane su s ugovorima EU, pravnom doktrinom i sustavom, a ustavne su prirode (vezane uz opća načela prava EU). Oni su razjašnjeni presudom Suda Europske unije (CJEU, 2008). Važno je napomenuti da države članice EU-a prepoznaju, poštuju i provode zajedničke EU vrijednosti (temeljene na načelu međusobnog povjerenja). Temeljne europske vrijednosti i pravna načela povezani su s odredbama zakona, dokumenata (izvršnih i zakonodavnih) i sudske prakse EU.

Ukratko, temeljne vrijednosti EU-a (etička i pravna načela) povezane su s Ugovorom o Europskoj uniji (2 članka) i drugim pravnim dokumentima. Vrijednosti EU-a povezuju moralnu filozofiju (etiku) i pravo. Temeljne vrijednosti EU-a shvaćene su kao 'ideje' i koncepti' i definirane kao vrijednosti, načela prava EU-a ili ciljevi EU-a.

4. ZAJEDNIČKE VRIJEDNOSTI EU I VOLONTERSTVO

Temeljne i specifične vrijednosti EU-a (povezane s politikom EU-a) mogu se izraziti volontiranjem. Volonteri često igraju važnu ulogu kao vrijedni resursi koji pomažu u rješavanju različitih društvenih, ekonomskih pitanja i problema povezanih s javnom politikom. Tvrdi se da je volontiranje vrijedna aktivnost i da se može pretpostaviti da je izraz vrijednosti solidarnosti u Europi (Parسانogلو, 2021; Robertson, 2013; Freedman, 2018; Dostál, 2021; CEV, 2011; CEV, 2018). Zagovornici volonterstva u političkim procesima EU-a naglašavaju da volontiranje „utire put ka ostvarenju europskih vrijednosti“ (CEV, 2018.). Empirijsko istraživanje otkriva da neke akcije volontiranja mijenjaju društvo (formiraju se nove strukture solidarnosti i društvene mobilizacije ili su akteri civilnog društva ojačani), a to je osobito točno u vrijeme krize (Parسانogلو, 2021; Freedman, 2018).

Tablica 2. EU vrijednosti najčešće se povezuju s volontiranjem

Ipak, koncept EU vrijednosti (odnosno vrijednosti solidarnosti općenito) povezan je s volonterskim aktivnostima u smislu usmjeravanja i motivacije. Na primjer, važnost dodanih vrijednosti EU-a za usmjeravanje volontera otkriva se u kontekstu migracijske krize (2016. – 2021.) koja se suočava sa sukobom između vrijednosti EU-a (solidarnost s tražiteljima azila, izbjeglicama ili migrantima) i interesa (nacionalna sigurnost, antimigracije) ili vrijednosti (konzervativna društvena i migracijska politika, nacionalizam i suverenitet itd.) (Bernát et al., 2016; Parsanoglou, 2021; Freedman, 2018). Prema istraživanjima, pomažući tražiteljima azila i migrantima neki volonteri su promijenili svoje stavove prema migrantima i na neki način smanjili društvene napetosti. Vrijednosti, ideje i pravna načela EU-a vodili su aktiviste i korišteni su kao argument. Doista, neki se koncepti vrijednosti EU-a (tj. solidarnosti) pretjerano koriste i pogrešno primjenjuju u nekim diskursima (na primjer, u političkoj retorici), a iza njih se stavljuju različita značenja (Scholz, 2008; Tava, 2021). Stoga je potrebno koristiti pojmove EU vrijednosti povezujući pravne i etičke pojmove te pozivajući se na ključne izvore ako je potrebno.

Koji se politički dokumenti odnose na vrijednosti EU-a za volontiranje? Na ovo pitanje moglo bi se detaljno odgovoriti sažimanjem glavnih dokumenata politika (Politika EU za potporu volontiranju) i prijedloga politika (CEV, 2011, CEV, 2018; Komisija EU, 2011; Uredba EU, 2021; Delegirana uredba Komisije EU, 2014; EU Prijedlog Komisije, 2022.; mišljenje Europskog ekonomskog i socijalnog odbora, 2022.; Preporuka Vijeća EU, 2022., itd.).

4.1 VRIJEDNOST LJUDSKOG DOSTOJANSTVA

Ljudsko dostojanstvo shvaćeno je kao univerzalna vrijednost i kao opće pravno načelo (kako je pojašnjeno prema odlukama na sudovima) (Jones, 2012; Frischhut, 2022). Ljudsko dostojanstvo jedna je od najvažnijih temeljnih vrijednosti ('meta-vrijednost' u usporedbi s ostalima navedenim u čl. 2. UEU-a (TEU, čl. 2.). UEU ne definira ovaj pojam jer je to vrlo općenito načelo. Prema Cambridgeovom rječniku, ljudsko dostojanstvo znači "važnost i vrijednost koju osoba ima zbog koje je drugi ljudi poštuju ili one same sebe" (Cabriga Dictionary, 2023.). Ovaj se koncept objašnjava primjerima kojima se narušava ljudsko dostojanstvo činovima diskriminacije, stigmatizacije, uzneniranja, određenih predrasuda itd. (Jones, 2012). Ljudsko dostojanstvo je pravno povezano s nizom prava: pravom na integritet osobe; prava na život; zabrana nečovječnog postupanja ili kažnjavanja; zabrana mučenja; zabrana ropstva i prisilnog rada. Ljudsko dostojanstvo vrlo je važno među ostalim vrijednostima EU-a jer ima veliku pravnu težinu i korisno je za ljude koji žive u EU-u. Konceptualiziran je kao ustavni princip (MoranoFoadi, et Andreadakis, 2021.).

Koncept ljudskog dostojanstva koristi se u mnogim drugim zakonima EU-a, poput onih koji se odnose na azil, migracijske propise, pružanje usluga (Direktiva o uslugama na unutarnjem tržištu, 2006.), zaštitu biotehnoloških intervencija itd. Također pomaže u zaštiti prava žrtava kaznenih djela i diskriminacije seksualne orijentacije. Prema istraživanju, ljudsko dostojanstvo zajednička je temeljna vrijednost u većini država članica EU (Morano-Foadi, et Andreadakis, 2021.). Ipak, ljudsko dostojanstvo ima različita značenja kao temeljno načelo i, na neki način, apstraktno načelo. Međutim, ova se vrijednost primjenjuje kao moralna i pravna zaštita u drugim sferama poput zaštite privatnosti, poštenog zapošljavanja i razvoja osobnosti.

Države članice EU-a i institucije EU-a zakonski su obvezne poštivati i štititi dostojanstvo pojedinaca ili skupina. Osim toga, zaštita ljudskog dostojanstva (kao bitan element europske koncepcije ljudskih prava) instrument je europeizacije socijalne zaštite, pružanja socijalnih usluga i drugih važnih regulatornih ili javnih sustava usluga. Ljudsko dostojanstvo kao temeljna vrijednost i pravo pomaže u integraciji i europeizaciji različitih vrsta nacionalnih pravnih i društvenih sustava, a time i u zaštiti ranjivih osoba ili određenih skupina.

Tražeći poveznice između koncepta ljudskog dostojanstva (kao europske vrijednosti) i volontiranja, postavlja se pitanje kako ta vrijednost može biti relevantna i primijenjena u praksi. Postoji nekoliko relevantnih područja i referentnih točaka.

Pravni koncept EU-a odgovara općem vrijednosnom pojmu dostojanstva, a pravni koncept je kompatibilan s etosom volontera i nekih OCD-a (tj. OCD-a za ljudska prava i drugih), dobrotvornih organizacija itd. Na primjer, OCD-i (koji se smatraju 'normama' ili vrijednosni poduzetnici') prevode vrijednosti ljudskih prava na volontere (Schneiker & Dany, 2018; Barnett & Weiss, 2013). Dakle, menadžerski i organizacijski identiteti i uvjerenja prenose se na volontere.

Europska komisija nastoji da humanitarne nevladine organizacije usvoje i provode vrijednosti i norme EU-a kada rade s programima pomoći ili sličnim. Iz ove perspektive, pojam ljudskog dostojanstva kao temeljne europske vrijednosti odražava i rezonira sa stavovima različitih aktera i ima integrirajući učinak.

Europska komisija nastoji da humanitarne nevladine organizacije usvoje i provode vrijednosti i norme EU-a kada rade s programima pomoći ili sličnim. Iz ove perspektive, pojam ljudskog dostojanstva kao temeljne europske vrijednosti odražava i rezonira sa stavovima različitih aktera i ima integrirajući učinak.

Europska komisija nastoji da humanitarne nevladine organizacije usvoje i provode vrijednosti i norme EU-a kada rade s programima pomoći ili sličnim. Iz ove perspektive, pojam ljudskog dostojanstva kao temeljne europske vrijednosti odražava i rezonira sa stavovima različitih aktera i ima integrirajući učinak.

Kao što je gore navedeno, mnogo ljudi volontira (pruža usluge, prati i pomaže, djeluje kao zagovornik, uključuje se u donošenje odluka itd.) u različitim područjima kako bi zaštitili ljudsko dostojanstvo ili sprječili njegovu povredu. Na primjer, ljudsko dostojanstvo i druga načela relevantna su za humanitarni pokret, humanitarno djelovanje, pružanje humanitarne pomoći i humanitarnu etiku te su važni za ljude uključene u volontiranje (Skim, 2015.).

Dostojanstvo svih žrtava i osoba u potrebi središnja je vrijednost u akcijama humanitarne pomoći EU-a (s referencama na 2. čl. TEU-a) (Broberg, 2014.). Neke nevladine organizacije koje angažiraju volontere imaju razne takozvane volonterske inicijative i programe za ljudsko dostojanstvo. Formira snažan grupni identitet, predanost i intenzivnu uključenost u nekim slučajevima. Na primjer, ljudsko dostojanstvo tražitelja azila i solidarnost s njima bile su središnje vrijednosti za volontere koji rade na otoku Lezbos (Mediteran, Grčka) 2016. godine.

Prema etnografskim istraživanjima, volonteri (formalni volonteri i 'turisti-volonteri' ili neformalni) koristili su se motom i strateškim ciljem „dostojanstveno stati uz izbjeglice“ (Papataxiarchis, 2016., str. 8). Ovim istraživanjem otkriveno je da profesionalni pomagači imaju nešto drugačije vrijednosti u usporedbi s neformalnim volonterima (Papataxiarchis, 2016.; Witcher, 2020.).

Ukratko, ljudsko dostojanstvo temeljna je vrijednost u usporedbi s drugim vrijednostima EU-a. Također je priznato kao temeljno ljudsko pravo i europski koncept. Ljudsko dostojanstvo pravno je načelo EU-a, ali ne i cilj EU-a. Ljudsko dostojanstvo kao intrinzična vrijednost odnosi se na različite aspekte (priznavanje sposobnosti osobnog rasta, isključenje poniženja itd.).

Ljudsko dostojanstvo važna je vrijednost volonterskih aktivnosti kao (1) normativni temelj za donošenje odluka o volontiranju; (2) kao temelj za europski identitet relevantan za određene aktivnosti; (3) kao temeljno pravno načelo koje se može univerzalno primijeniti u mnogim područjima; (4) kao moguća organizacijska kultura (za nevladine organizacije koje uključuju volontere) i kao cilj aktivnosti; i (5) kao neutralni u smislu istina, vjere, dogmi.

4.2 EU VRIJEDNOST SOLIDARNOSTI I SUDIONIČKE DEMOKRACIJE

Vrijednost solidarnosti. Europska temeljna vrijednost solidarnosti vrlo je važna (iz primijenjene perspektive) za volontere i volonterske aktivnosti. Prvo, važno je upamtiti da je vrijednost fiksna, ali nije definirana u članku 2. UEU-a ili drugim pravnim aktima EU-a. Kao pravno načelo i cilj, solidarnost se odražava u mnogim politikama i akcijama EU-a i važna je za proces integracije u EU (Grimmel & Giang, 2017.). Drugo, solidarnost kao višeslojni pojam ima različita značenja (jedinstvo; zajednička briga jednih za druge; osjećaj djelovanja temeljen na zajedničkim interesima među osobama, ali možda i među organizacijama, nacijama i državama). Solidarnost ima normativnu dimenziju, ali podrazumijeva i preduvjet za kooperativno ponašanje. Također je povezano s moralnom obvezom (Habermas, 2013). Osim toga, solidarnost je važan koncept za dobrovoljno osmišljavanje (formiranje identiteta), motivaciju i rješavanje etičkih dilema. U pravu EU solidarnost ima tri dimenzije: (1) ona je vrijednost (UEU, članak 2.); (2) srž je ciljeva EU-a (UEU, članak 3.); i (3) to je oblik temeljnih prava (Frischhut, 2022).

Međutim, koncept vrijednosti solidarnosti EU-a ponekad je preopterećen različitim značenjima i ne postoji zajedničko (Steinvorth, 2017.; Grimmel & Giang, 2017.). Pitanje je kako to uopće može biti važno za volontere? Gledajući u kontekstu politike EU, vidljivo je da je solidarnost povezana s odnosom između država članica (politička solidarnost). To je jedan od ciljeva EU (TEU, članak 3). Osim toga, načelo solidarnosti primjenjuje se na azil i useljavanje kao politike s podijeljenim odgovornostima (Ugovor o funkcioniranju Europske unije, TFEU; članak 80.).

Vrijednost solidarnosti podupire javnu političku podršku EU-a volontiranju. To se objašnjava različitim pristupima. Prvo, pokazuje se da volonteri čine vrijedan društveni resurs te da volonterskim djelovanjem jačaju društvenu solidarnost u različitim zajednicama. Prema EU dokumentima volontiranje se shvaća kao najvidljiviji izraz solidarnosti (Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, 2022.). Drugo, volontiranje se shvaća kao pomoćno sredstvo u provedbi politika EU (podržavanje i promicanje globalne i društvene solidarnosti, itd.). Stoga EU podupire aktivnosti temeljene na solidarnosti kao što su Europske snage solidarnosti i temelji ovu inicijativu na vrijednostima europske solidarnosti; ovaj instrument stvara prilike za mlade ljude da volontiraju u svojoj zemlji ili inozemstvu (Europska komisija, 2022.).

Treća točka, solidarnost, povezana je s koncepcijama sudioničke demokracije i aktivnog građanstva. Iz tog razloga EU ima različite instrumente za potporu volontiranja, posebice one transnacionalne naravi. Na primjer, Europska komisija podržala je ideju inicijative Europske prijestolnice volonterstva koja se temeljila na pristupu prekograničnog volontiranja (CEV, 2023.). Općenito, europska solidarnost važna je osnova za razvoj politika i aktivnosti EU-a za potporu volontiranju. Koncept solidarnosti vrlo je značajan za različite volontere - svakodnevni osjećaji solidarnosti prilično su intenzivni kao motivatori, utemeljeni na osobnim susretima sa sličnim ili zajedničkim problemima i brigama. Koncept europske solidarnosti uključuje nekoliko dimenzija (Hustin et al., 2003.) - europska solidarnost može se shvatiti kao vrlina jer (1) neki volonteri u Europi dijele slične ciljeve u volontiranju; (2) solidarnost je između jednakih osoba koje poduzimaju volonterske aktivnosti (prepostavlja odnosnu predanost poduzetim akcijama i jednakost među osobama); Istina, status samo-zastupnika kod OCD-a i njihovih stručnih djelatnika također se može definirati na principima solidarnosti, ali u tom odnosu postoje nijanse; (3) volonteri pomažu drugim ljudima misleći da i oni mogu doći u slične jadne situacije; (4) volonteri slijede iste ciljeve i djeluju na ravnopravnoj osnovi (jednako slobodni), odbacujući dominaciju. Dakle, utjecaj vrijednosti solidarnosti na ponašanje volontera ima nekoliko oblika: (1) To je solidarnost između volontera ili 'međuljudska' društvena solidarnost (također moguća u europskim mrežama, pokretima na europskoj razini, programa EU volontiranja, kriznom volontiranju itd.); (2) to je solidarnost s ljudima u teškoćama (tj. osobama s invaliditetom, žrtvama prirodnih katastrofa, migrantima, tražiteljima azila itd.); i (3) vrijednost solidarnosti EU (o drugim temeljnim vrijednostima) pruža konceptualni okvir za djelovanje.

Prema empirijskim dokazima, volontere često angažiraju u volontiranju takozvani 'pokreti solidarnosti' tijekom kriznih razdoblja, a emocionalni (zajedno s drugim socioekonomskim i kulturno idealističkim) poticaji igraju važnu ulogu (Hamann & Karakayali, 2016.; Kiess et al., 2018). Neki volonteri ne poštuju pravila (koordinirajuće nevladine organizacije ili agencije) u kriznom volontiranju zbog strastvenog osjećaja solidarnosti i nekih jakih ideja (Fleischmann, 2019.).

U skladu sa studijama, kolektivna solidarnost važan je motivator za dugoročnu predanost volontiranju na temelju zajedničkog interesa i socijalno-emocionalne privrženosti organizacijama koje angažiraju volontere (Schlesinger i sur., 2013.; Wegner i sur., 2019.). Drugi nalazi istraživača otkrivaju da su europske krize i volontiranje povezani s nekim posebnim oblicima solidarnosti (Fleischmann, 2019.). Obuhvaća ne samo solidarnost sa žrtvama ili osobama u potrebi (tj. žrtve prirodnih katastrofa, dolazeći migranti ili tražitelji azila, itd.), već i određene oblike političkog aktivizma (Kiess et al., 2018). Navedeno istraživanje u području solidarnosti otkriva njezin odnos prema drugim vrijednostima i konceptima, poput solidarnosti i pravde, solidarnosti i građanstva te solidarnosti i demokratskog angažmana.

Ideje europske solidarnosti usmjerenе на грађане i participativne demokracije. Ideja europske solidarnosti nova je društvena doktrina i, ujedno, intelektualna koncepcija (Lahusen & Grasso, 2018a; Ellison, 2011). O idealima i pitanjima europske solidarnosti usmjerenе na građane (implikacije na politike EU-a i donositelje političkih odluka) raspravlja se od krize 2008. godine. Nova koncepcija europske solidarnosti uključuje nekoliko komponenti koje se odnose na (1) društvenu (zajednica ili skupina osoba koje se međusobno podupiru; grupno vezane solidarnosti); (2) solidarnost (politička ili građanska) utemeljena na pravima (Lahusen & Grasso 2018b; Wallaschek, 2019).

Neki znanstvenici razlikuju građansku i društvenu solidarnost (Lahusen, & Grasso, 2018b). Koncepcija solidarnosti usmjerenе na građane složen je fenomen, a društvena doktrina je nerazvijena. Neki znanstvenici postavljaju pitanja i pitaju ima li EU društvenu solidarnost te iznose argumente o deficitu europskih identiteta u javnosti. Na primjer, Kathleen R. McNamara tvrdi da Europoljani nemaju društvenu solidarnost i osjećaj političke zajednice (2015., str. 167). Jurgen Habermas (2013.) obrazložio je nedostatak europske solidarnosti, istražio njegove negativne učinke i pozvao na proširenje integracije u EU, a posebno socijalne politike. Uostalom, nove ideje o europskoj solidarnosti usmjerenoj na građane su sofisticirane i nemaju konceptualnu utemeljenost.

Dok su konceptualizacije važne za akademske i političke rasprave, također je ključno pogledati rezultate istraživanja. Sociološke, komunikacijske i studije javne politike dokazale su da europska solidarnost usmjeren na građane nije bila jaka na osobnoj razini (umjerena potpora nekim vrstama mjera unutarnje solidarnosti EU-a), pa čak ni neke krize (izbjeglička, COVID19, itd.) nisu to ojačale (Lahusen & Grasso, 2018b; Ils i sur., 2021; Wallaschek, 2019).

S druge strane, društvena solidarnost je prilično jaka za neke skupine društvenih i političkih aktivista, volontera, umreženih nevladinih organizacija i drugih aktera. Doista, solidarnost građana ovisi o nekoliko čimbenika, tj. o međuljudskom povjerenju, razini religioznosti, nacionalno-kulturološkim čimbenicima (ovisno o državi u kojoj žive), građanskim i političkim orientacijama, socio-demografskim karakteristikama i društvenim resursima (Lahusen & Grasso , 2018b). Kao rezultat toga, aktivni građani (članovi nevladinih organizacija, aktivisti, volonteri itd.) mogu se smatrati glavnim akterima u jačanju europske solidarnosti usmjeren na građane.

Jednako je važna povezana vrijednost EU solidarnosti s idejama **participativne demokracije i aktivnog građanstva**. Prvo, potrebno je ukazati da je demokracija **europska vrijednost i opće načelo prava EU** (članak 2. UEU-a). Od ove točke, ono se shvaća kao jedno od temeljnih prava. Osim toga, Europsko načelo demokracije pokriva i vrednuje različite oblike demokracije (izborne i participativne) (Frischhut, 2022.). Uključivanje građana u politički proces EU definirano je kao pravo na sudjelovanje u demokratskom životu (UEU, članak 10.) i pojedinačno sudjelovanje na izborima. Godine 2007. institucije EU-a uspostavile su instrument za kolektivno sudjelovanje građana u donošenju političkih odluka (uveden Ugovorom iz Lisabona) - Europska građanska inicijativa (Europska komisija, 2023.). Građani EU-a dobili su prava da aktivno sudjeluju u upravljanju EU-om i kreiranju politika (Walter. 2017). Dakle, političko sudjelovanje nije samo simbolična stvar kreiranja politike. Vrijednosti i načela demokracije povezani su s drugim vrijednostima kao što su transparentnost, integritet, sloboda, ljudska prava itd. Od ključne je važnosti naglasiti koliko je demokracija u EU postala bitna zbog integracije u EU.

S druge strane, puno je političkih izazova i novih pitanja zbog specifičnosti političkog polja EU. Demokratske vrijednosti je teško implementirati u smislu relevantnih pravnih načela, funkcionalnih institucija, specifičnih mehanizama sudjelovanja, itd. Iz ove perspektive također je važna izravna uključenost građana. Europska komisija je 2005. godine razvila koncept aktivnog uključivanja građana i uvela mehanizme podrške kao odgovor na demokratske krize (Bee, 2017.; Walter, 2016.; Bee & Guerrina, 2015.). To je podržano Odlukom Vijeća EU-a iz 2004. (Odluka Vijeća EU). Ovaj politički zaokret bio je svojevrsno ponovno pokretanje mehanizama građanske i političke participacije unošenjem novih ideja.

Međutim, cilj i ciljevi ovih odluka bili su formiranje snažnijih identiteta s državljanstvom EU-a. Prema službenim definicijama Europske komisije, "aktivno građanstvo je krovni pojam za stjecanje i ostvarivanje prava na građansko i političko sudjelovanje. Kao takvo ono uključuje državljanstvo i prebivalište, članstvo u (političkim) organizacijama, glasovanje, kandidiranje za ured, volontiranje ili sudjelovanje u političkim prosvjedima" (Europska komisija, 2023b).

Važno je napomenuti da ovaj koncept povezuje neformalno sudjelovanje (bez glasovanja ili konzultacija o politici u vezi sa zakonodavnim procesom) s volontiranjem. Osim toga, aktivno uključivanje građana nije samo opća ideja, već i jedno od 11 načela politika vezanih uz integraciju u EU. Nije obvezan i koristi se kao vodič za pomoć državama članicama EU-a. Stoga je ovaj vodič bio važan za europeizaciju politika država članica koje se odnose na podršku participativnom upravljanju i angažmanu građana (europeizacija javne sfere).

Prema istraživanju, razvoj aktivnog građanstva bio je odgovor na krize EU (negativni učinci integracije, migracije, politika itd.). Institucije EU-a pokrenule su i konceptualizirale društvene ideje povezane s aktivnim građanstvom kako bi promjenile identitete ljudi i kolektivno participativno ponašanje (Bee, 2017.). Institucije EU također su imale za cilj ojačati građanstvo EU (jači identiteti, mobilizacija mreža podrške i omogućavanje novih procesa aktivnog sudjelovanja) (Bee & Guerrina, 2015.). Doista, neke empirijske studije i procjene pružaju dokaze da te politike koje podržavaju ideju aktivnog građanstva imaju nedostatke u provedbi (Walter, 2016.; Europska komisija, 2022.; Europska komisija, 2015.).

Komisija EU-a formirala je politiku sudjelovanja i uključivanja građana temeljenu na konsolidativnoj strategiji i različitim političkim programima (primjerice, Europa za građane, 2007. – 2013.; program podrške i inicijative Europa za građane, 2014. – 2020.; inicijativa Europa za građane, 2014. – 2020; Program za prava, jednakost i građanstvo, 2014–2020 itd.). Konkretni instrumenti odnosili su se na osposobljavanje volontera kao ciljne skupine za građansko sudjelovanje. Na primjer, institucije EU-a iskoristile su Europsku godinu volontiranja za stvaranje boljeg okruženja za volontiranje i podizanje svijesti o volonterskim aktivnostima u 2011. godini (11 milijuna eura proračuna).

Građanski angažman, volontiranje te vrijednosti i politike EU-a. Angažman je vrlo širok koncept koji ima mnogo definicija i nazivnika. Prema istraživaču Christianu Beeu (2017.), "građanski angažman sastoji se od izražavanja ideja, interesa, osjećaja, znanja, mišljenja i stavova prema životu određene građanske zajednice". Često se koristi s drugim konceptima kao što su politički angažman, građansko sudjelovanje i aktivno građanstvo (krovni koncept).

Također obuhvaća individualnu (razumijevanje građanskih vrijednosti, građanski interes u medijima i institucijama itd.) i kolektivnu dimenziju (pripadnost skupini s društvenim interesima, specifičnim grupnim identitetom i životnim stilom). Građanske vrijednosti važne su kao kompas za ponašanje ljudi. Kao što je već spomenuto, sustav vrijednosti EU-a odgovara glavnim građanskim vrijednostima. Još jedna važna točka je da je sudjelovanje u volonterskim grupama ili pojedinačno volontiranje vrlo relevantno za građanski angažman.

Iz tog razloga 17 institucija EU-a osmišljava političke instrumente za potporu volontiranja (programi rada, sheme financiranja, formalizirani instrumenti sudjelovanja itd.) kao oblika građanskog sudjelovanja.

4.3 VRIJEDNOST NEDISKRIMINACIJE

Vrijednost nediskriminacije temeljna je vrijednost i opće pravno načelo koje podupire članak 2. UEU-a. Politike, političke odluke i pravne odluke EU-a usmjerene su na „...borbu protiv socijalne isključenosti i diskriminacije te promiču socijalnu pravdu i zaštitu, jednakost između žena i muškaraca, solidarnost među generacijama i zaštita prava djeteta“ (članak 3. UEU-a). Štoviše, vrijednost nediskriminacije također je temeljno ljudsko pravo i sadržano je u Povelji EU-a o temeljnim pravima (CFR, članak 21.). Ova vrijednost obuhvaća dva značenja: nediskriminaciju osobe ili skupine ljudi i jednakost pred zakonom (Frischhut, 2022).

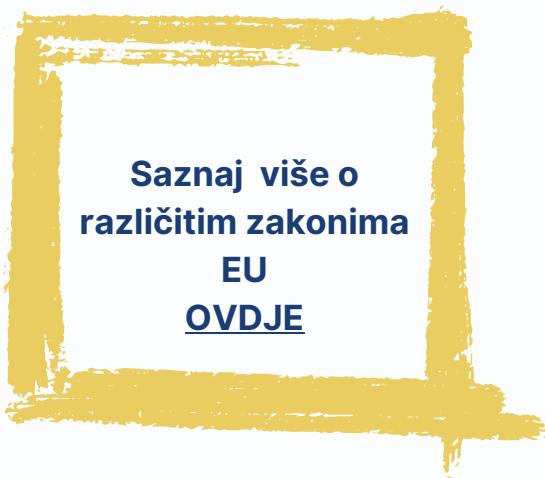
Odbijanje usluga	Pružatelji usluga odbijaju uslužiti klijente zbog vjerskih uvjerenja, dobi, rase ili seksualne orientacije.
Pristup uslugama	Javne ili privatne usluge ne pružaju se osobama s invaliditetom.
Nejednakost plaća	Različito plaćanje radnika za isti rad ovisno o dobi, spolu i sl.
Diskriminacija pri zapošljavanju	Kada kvalificiranog kandidata zaobiđu za posao ili promaknuće zbog spola, dobi, vjere, invaliditeta, seksualne orientacije itd.
Stambena diskriminacija	Vlasnici nekretnina odbijaju iznajmiti ili prodati kuće ili stanove pojedincima ili obiteljima zbog njihove nacionalnosti, etničke pripadnosti ili migracijskog statusa.
Obrazovna diskriminacija	Uskraćivanje upisa ili jednakih mogućnosti obrazovanja studentima na temelju njihovog podrijetla, invaliditeta ili druge zaštićene karakteristike protivi se načelu nediskriminacije.

Tablica 3. Primjeri situacija u kojima bi moglo doći do kršenja načela nediskriminacije

Jednakost se shvaća kao poštivanje uvjeta jednakog tretmana. Vrijednost nediskriminacije povezana je s drugim vrijednostima EU-a, posebno s pravdom. Ukratko, europska vrijednost nediskriminacije također je ključno pravno načelo i ljudsko pravo.

Europske vrijednosti i primarno, sekundarno i sudsko pravo EU. Postoji bliska veza između europskih vrijednosti i prava EU-a. Primarno pravo EU je vrhovni izvor prava u EU. Sadrži ugovore EU (o osnivanju, izmjenama i pristupu), dopunske sporazume i Povelju EU o temeljnim pravima. Primarno pravo EU-a sadrži vrijednosti i uspostavlja okvir za osiguranje njihovog pridržavanja i promicanja, zaštite i provedbe u svim institucijama EU-a i državama članicama.

Sekundarno pravo EU-a osmišljeno je da pruži detaljna pravila, postupke i mehanizme potrebne za praktičnu primjenu načela i ciljeva postavljenih u primarnom pravu. Sekundarno pravo može imati različite oblike i uključivati uredbe, direktive, obvezujuće odluke, preporuke, mišljenja itd. SPEU (Sud pravde Europske unije) i drugi europski sudovi igraju ključnu ulogu u tumačenju i razvoju primarnog prava. Oni pružaju smjernice o tome kako su vrijednosti EU-a integrirane u primjenu i provedbu primarnog prava.

Ovo načelo nediskriminacije (ili zabrane diskriminacije) može dati konkretno značenje u odnosu na specifične usporedive situacije kada se pravila krše. Ovaj koncept teško je objasniti i definirati na apstraktan način (Zaccaroni, 2021). Vrijednost nediskriminacije (ili jednakosti pred vladavinom/zakonom) je relacijska i jedinstvena. Na primjer, načelo nediskriminacije krši se nepravednim postupanjem prema osobama na temelju dobi, rase, vjerskih uvjerenja, invaliditeta ili spola (Sugarman & Butler, 2011.). Tablica 3 predstavlja uobičajene primjere.

Vrijednost nediskriminacije nije samo ustavno ili ključno načelo, već se temelji i na sekundarnom i sudskom pravu EU-a.

Cilj zakonodavstva protiv diskriminacije je pružiti svima jednaku priliku da iskoriste prilike koje su im dostupne u životu. Pravni akti EU-a i Europski sud za ljudska prava pružaju zaštitu od diskriminacije u Evropi pojedincima i ranjivim skupinama. Načelo nediskriminacije EU primjenjuje se na uređenje pravnih odnosa u različitim područjima. Nastoji zabraniti diskriminaciju i pokriva područja koja se odnose na građane (osobe) i temeljna ekomska polja (povezano s dobrim kretanjem) (vidi tablicu 4) (Frischhut, 2022., str. 105–106)

Direktive iz EU ugrađene su u nacionalno pravo i dovode do pravnih obveza. Ova vrijednost ima obvezujući učinak. S druge strane, vrijednost nediskriminacije oblikuje EU, društvene norme i temelj je europeizacije nacionalnih politika.

Kreatorima politika EU-a stalo je do pravednog i jednakog postupanja prema svima, na temelju načela nediskriminacije. Ova vrijednost doprinosi širim ciljevima EU-a društvene raznolikosti i uključenosti. Nediskriminacija pomaže u smanjenju negativnih učinaka ili uklanjanju stereotipa, predrasuda i sustavnih nejednakosti.

Kako bi se EU vrijednost nediskriminacije (jednakosti) mogla primijeniti u volonterskim aktivnostima? Prvo, ljudi volontiranjem ne čine samo nešto dobro za druge, već i sudjeluju u izgradnji ravnopravnijih i inkluzivnijih europskih društava (Širca et al., 2016.). Kao što je spomenuto, oni sudjeluju u onome za što se zalažu politika, javne politike i institucije EU. Drugim riječima, aktivnosti volontera utjelovljuju vrijednost nediskriminacije i jednakosti. Doista, važan je i specifičan normativni pristup i građanske vrijednosti.

Drugo, volontiranje utječe na poboljšanje društvenog života kroz socijalizaciju (tj. izgradnju mreža podrške, formiranje osjećaja pripadnosti, istraživanje novih interesa, itd.), učenje (nove društvene vještine i iskustva) i duboko presretanje vrijednosti. Dakle, vrijednost nediskriminacije volonteri mogu usvojiti kroz uključivanje u određene aktivnosti. Treće, volonteri često dobровoljno pomažu skupinama ljudi koji su izloženi nekom obliku diskriminacije. Oni, zajedno s djelatnicima nevladinih organizacija, pomažu ili zagovaraju lude s kojima se može postupati nepravedno ili nejednako zbog čimbenika poput njihove dobi, rase, spola, invaliditeta itd. (Witcher, 2021; Valls & Kyriakides, 2013). Konačno, EU vrijednost nediskriminacije vrlo je općenita vrijednost koja se može različito primijeniti u vezi s volonterskim aktivnostima ili volonterskim angažmanom.

Osnove Polje	Rasa	Vjera	Invaliditet	Dob	Seksualna orientacija	Spol
Zapošljavanje i ospozobljavane	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Edukacija	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Socijalna zaštita	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Da
Proizvodi i usluge	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Da

Tablica 4. Pravni okvir temeljen na nediskriminirajućim direktivama EU

5. IMPLEMENTACIJA EU VRIJEDNOSTI U VOLONTIRANJU: ALATI I PRAKSE UPRAVLJANJA

Instrumentalizacija europskih vrijednosti ključni je proces za prevođenje apstraktnih vrijednosti i načela u praktične radnje. Važna je jer premošćuje visoke ideale s realnošću dobrovoljnog rada i kontekstualnim pitanjima. Koordinatori volontera mogli bi osigurati da europske vrijednosti nisu prazne izjave, već da se mogu koristiti kao pokretači (motivatori) za volonterske akcije ili stajališta. Druge vrijednosti igraju važnu ulogu u volontiranju, a mogu se različito instrumentalizirati od strane koordinatora volontera. U ovom dijelu raspravlјat ćemo o instrumentalizaciji i korištenju vrijednosti u upravljanju volonterstvom u kontekstu često korištenih alata. Koordinatori volontera i angažirani ljudi mogu pridonijeti ugrađivanju vrijednosti u volontiranje.

1. Pomozite volonterima da razumiju vrijednosti EU-a.

Koordinatori volontera mogu objasniti volonterima važnost vrijednosti koje promiče EU i drugih vrijednosti u volontiranju. Upravljanje prema vrijednostima EU-a zahtijeva prave alate za socijalizaciju i podršku. To se može postići različitim pristupima: 1) Upoznavanjem volontera s vrijednostima, načelima i ljudskim pravima EU-a, kao i određenim politikama (relevantnim za volonterske aktivnosti), misijama, i ciljevima. 2) Komunikacija vrijednosti na sastancima, sastancima za nove volontere itd. 3) Rasprave o vrijednostima na orientacijskim sastancima za nove volontere. 4) Evaluacije od strane menadžmenta vođenog vrijednostima koristeći različite tehnike.

2. Stvaranje EU kulture vođene vrijednostima.

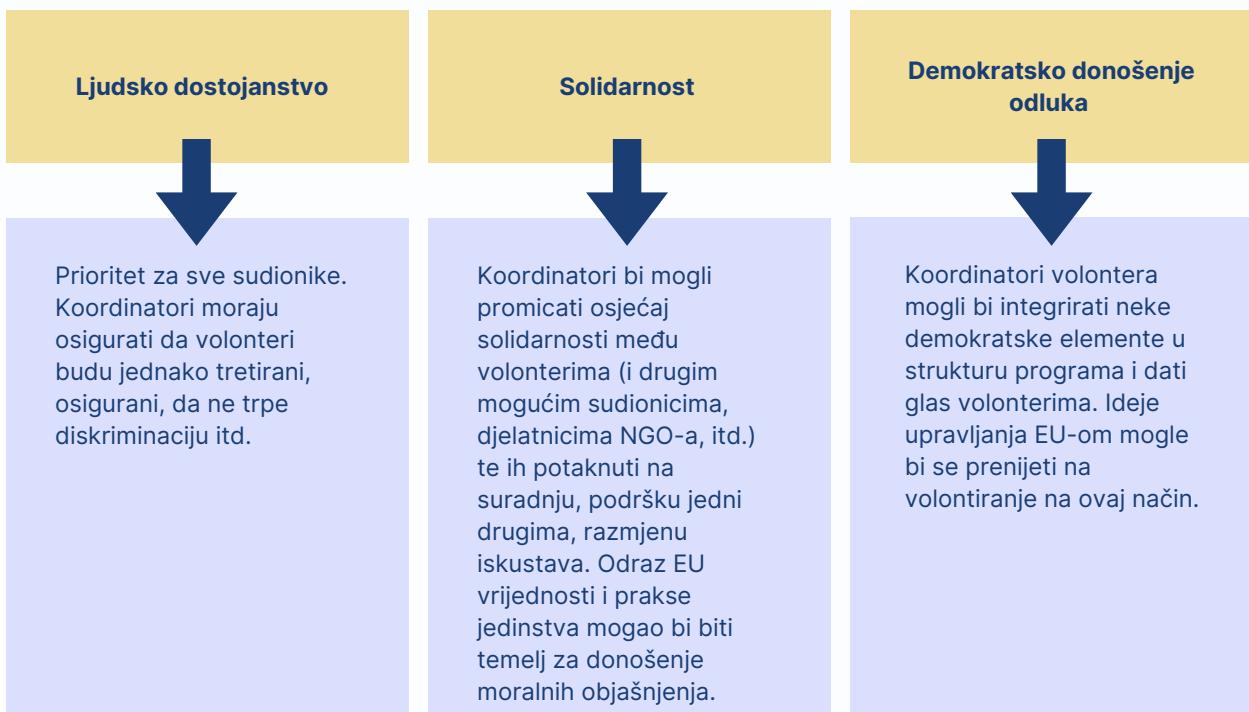
(U vezi s programima volontiranja, projektima itd.). Prvo, zahtijeva određeni dizajn pokrivanjem vrijednosti EU i organizacijskih (ako volontere angažira OCD) vrijednosti. Dizajn bi mogao obuhvatiti neke kulturne elemente poput narativa (priče povezane s primjenom vrijednosti EU-a, moguće žargonske ili retoričke elemente politike EU-a, šale povezane s politikom EU-a itd.), simbole (formalne simbole EU-a, ali i neke neformalne ili nepovezane izravno na amblemske simbole), rituale (dnevne i/ili svečane) koji integriraju značenja specifičnih vrijednosti u ceremonije, pa čak i neke artefakte. Kultura EU-a vođena vrijednostima mogla bi biti povezana s programom volontiranja ili bi se mogla povezati s kulturom nevladine organizacije koja uključuje volontere. U potonjem slučaju, važno je pomiriti europske vrijednosti s vrijednostima kulture organizacije kako bi se izbjegli sukobi vrijednosti ili davanje prioriteta vrijednostima. Time su postavljeni temelji za izgradnju nove kulture ili promjenu postojeće. Stvaranje kulture vođene vrijednostima može zahtijevati učinkovite oblike komunikacije (na sastancima, e-poštom itd.), obuku (orientacijske ili radionice za podizanje kulturne svijesti, programe mentorstva, aktivnosti kulturnog uranjanja, vodstvo, vježbe storytellinga itd.), ili stilova vodstva. Ključno je prilagoditi ove opcije socijalizacije određenim kulturama i europskim vrijednostima kao vrijednosnom kompasu. Mješavina iskustvenog učenja, formalne obuke i stalne podrške mogla bi pomoći volonterima da razumiju i prihvate organizacijsku kulturu.

3. Integracija vrijednosti EU-a u programe volontiranja i upravljanje projektima.

To se može postići ugrađivanjem vrijednosti u operativno upravljanje i integracijom vrijednosti u dizajn programa ili projekta. U posljednjem slučaju, misije programa i projekta mogle bi se uskladiti s vrijednostima EU-a, na primjer, dizajn programa mogao bi obuhvatiti socijalnu uključenost, u skladu s vrijednostima EU-a poštivanja ljudskih prava, ljudskog dostojanstva i solidarnosti u pružanju podrške ranjivim skupinama.

Također je moguće poticati održivost okoliša. Važno je uključiti vrijednosti EU-a u programe ili projektne misije u skladu s vrijednostima EU-a radi bolje svijesti volontera, dionika i drugih uključenih sudionika (vidi tablicu 5).

Volontersko operativno upravljanje potaknuto vrijednostima moglo bi se ostvariti usklađivanjem procedura i politika s vrijednostima EU-a. Na primjer, koordinatori volontera mogli bi ugraditi vrijednosti EU-a u strateško donošenje odluka, planiranje i izvršenje projekta. Vrijednosti EU-a mogli bi biti normativni kriteriji za evaluaciju ili programe i projekte volontiranja. Komunikacija temeljena na vrijednostima EU-a može otkriti obveze i odgovornosti programa.

Tablica 5. Pravni okvir temeljen na nediskriminirajućim direktivama EU

4. EU vodstvo temeljeno na vrijednostima

Potaknite koordinatora volontera da postanu vođe dajući primjer vrijednosti kroz svoje djelovanje i interakciju. Mogli bi pokazati i promicati temeljne vrijednosti EU-a kroz specifične stilove vodstva i ponašanja. Ti bi vođe mogli dosljedno pokazivati svoje ponašanje koje predstavlja vrijednosti EU-a i prenosi ih kroz podržavajuću kulturu, klimu itd. Na primjer, koordinator volontera lokalne zajednice kao društveni vođa mogao bi promicati solidarnost i suradnju korištenjem demokratskog, afilijativnog ili delegatskog stila.

Koordinatori volontera bi eventualno mogli pokazati predanost, entuzijazam i volju za suradnjom s volonterima iz lokalne zajednice. Također bi mogli stvoriti inkluzivnu kulturu u kojoj se svi volonteri poštuju i osjećaju cijenjenima. Važno je napomenuti da izgradnja liderskog pristupa (zajedno s istinskom predanošću europskim vrijednostima) zahtijeva vrijeme i neke specifične vještine, na primjer komunikaciju.

○ 5. Volonterska etika i volonterski menadžment prema vrijednostima

Etika volontiranja i vrijednosti volontiranja dvije su strane iste medalje – one obuhvaćaju vrijednosti kao moralna načela ili smjernice koje volonteri ili srodne organizacije koriste za bavljenje volonterskim aktivnostima. Oba instrumenta mogu se koristiti za usklađivanje europskih vrijednosti s volonterstvom i srodnim aktivnostima. Etičko ponašanje osigurava pravednost i odgovornost, dok vrijednosti ulijevaju strast i svrhu u volonterske inicijative.

Instrumentalizacija europskih vrijednosti ključna je za prenošenje apstraktnih vrijednosti u praktične radnje, premoščivanje visokih idea sa stvarnošću volonterskog angažmana. Koordinatori volontera mogu pomoći volonterima da razumiju vrijednosti EU-a objašnjavanjem njihove važnosti, stvaranjem kulture vođene vrijednostima EU-a i integracijom vrijednosti EU-a u programe volontiranja i upravljanje projekatima. To uključuje upoznavanje volontera s vrijednostima EU-a, komuniciranje vrijednosti na sastancima i provođenje evaluacija pomoću različitih tehnika. Nadalje, integracija vrijednosti EU-a u programe i dizajn projekata može potaknuti društvenu uključenost, poštivanje ljudskih prava i okolišnu održivost.

Upravljanje volonterima utemeljeno na vrijednostima i autonomija volontera.

Upravljanje volonterima utemeljeno na vrijednostima nije preskriptivno i obavezno. Prema nalazima istraživanja i okviru teorije samoodređenja, važno je uzeti u obzir individualne izvore volontera, prihvati volonterske perspektive i dati malo prostora za osobne odluke (Oostlander i sur., 2014.). Vrlo je bitno osigurati autonomnu motivaciju za koordinatore volontera. Iz ove perspektive, osobne vrijednosti volontera trebale bi biti usklađene s menadžerskim ili europskim vrijednostima. Rukovoditelji bi mogli stvoriti autonomnu klimu koja podržava koja podržava europske vrijednosti i daje diskreciju stajalištima i akcijama volontera. Na taj način bi se volonteri mogli osjećati osnaženijim i angažiranim.

ZAVRŠNE NAPOMENE

- 1. Odnos između vrijednosti EU-a i volontiranja tretira se kao složen i višestruk. Vrijednosti su subjektivne i višeslojne, stoga kontekstualni koncepti vode normativne orientacije i poredak. Vrijednosti se koriste u raznim područjima uključujući pravno, društveno-političko i područje upravljanja. Međutim, postoji potencijal za sukob vrijednosti zbog nekompatibilnosti ili proturječnosti između osobnih volonterskih vrijednosti i kolektivnih ili općih vrijednosti. Vrijednosne orientacije koje koriste volonteri imaju određenu sofisticiranost i sve normativne koncepcije ne mogu se pojednostaviti.
- 2. Evropska unija je utemeljena na vrijednostima kao što su poštivanje ljudskog dostojaštva, sloboda, demokracija, jednakost, vladavina prava i ljudska prava. Ove su vrijednosti zajedničke državama članicama EU-a koje promiču pluralizam, nediskriminaciju, toleranciju, pravdu, solidarnost i jednakost. Zajedničke vrijednosti EU-a i volontiranje često se smatraju vrijednim resursima koji pomažu u rješavanju društvenih, gospodarskih problema i problema povezanih s javnom politikom. Volonteri se u Europi smatraju izrazom vrijednosti solidarnosti, utirući put ostvarenju europskih vrijednosti. Istraživanja pokazuju da volontiranje može promijeniti društvo stvaranjem novih struktura solidarnosti i društvene mobilizacije, osobito u vrijednostima.

Vrijednosti, ideje i pravna načela EU-a vode volontere, kao što se vidi u kontekstu migracijske krize. Ključne vrijednosti EU za volontiranje uključuju solidarnost, pravdu, demokraciju, nediskriminaciju, slobodu, aktivno građanstvo, uključenost, suradnju, transparentnost financiranja, načela partnerstva, jednake mogućnosti, potporu volonterima, pristupačnost, visokokvalitetne aktivnosti, sudioničku demokraciju , društvene/sistemske promjene, podrška nekim oblicima volontiranja, zajedništvo i okvir za kvalitetnije volontiranje. Ljudsko dostojanstvo je univerzalna vrijednost i opće pravno načelo te je jedna od najvažnijih temeljnih vrijednosti u EU.

- 3. Instrumentalizacija Europskih vrijednosti ključna je za prevođenje apstraktnih vrijednosti u praktične radnje, premošćivanje visokih idea sa stvarnošću volontiranja. Koordinatori volontera mogu pomoći volonterima da razumiju vrijednosti EU-a objašnjavanjem njihove važnosti, stvaranjem kulture vođene vrijednostima EU-a i integracijom vrijednosti EU-a u programe volontiranja i upravljanje projektima. To uključuje upoznavanje volontera s vrijednostima EU-a, komuniciranje vrijednosti na sastancima i provođenje evaluacija različitim tehnikama. Nadalje, integracija vrijednosti EU-a u programe i dizajn projekata može potaknuti društvenu uključenost, poštivanje ljudskih prava i održivost okoliša.

POPIS LITERATURE

- Allam, M., Ader, M., & Igrioglu, G. (2020). Youth and COVID-19: Response, recovery and resilience. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Barnett, M., & Weiss, T. G. (2013). Humanitarianism contested: Where angels fear to tread (Vol. 51). Routledge.
- Bee, C. (2017). Active citizenship in Europe: Practices and demands in the EU, Italy, Turkey and the UK. Springer.
- Bee, C., & Guerrina, R. (2015). Introduction: Framing Civic Engagement, Political Participation and Active Citizenship in Europe. In *Framing Civic Engagement, Political Participation and Active Citizenship in Europe* (pp. 1-4). Routledge.
- Bernát, A., Kertész, A., & Tóth, F. (2016). Solidarity reloaded: Volunteer and civilian organizations during the migration crisis in Hungary. *Szociológiai Szemle*, 26(4), 29-52.
- Broberg, M. (2014). EU Humanitarian Aid after the Lisbon Treaty. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 22(3), 166-173.
- Butcher, J., & Einolf, C. J. (2017). Volunteering: A complex social phenomenon. Perspectives on volunteering: Voices from the south, 3-26.
- Calliess, G. P. (2004). Value-added Norms, Local Litigation, and Global Enforcement: Why the Brussels-Philosophy failed in The Hague. *German Law Journal*, 5(12), 1489-1498.
- Cambridge Dictionary (2023), Online dictionary, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/dignity>
- CEV. (Center for European Volunteering). (2011). Policy Agenda for Volunteering in Europe, https://www.vlaanderenvrijwilligt.be/wp-content/uploads/2015/11/EYV2011Alliance_PAVE.pdf
- CEV. (2023) European Volunteering Capital Competition, About the competition, <https://www.europeanvolunteercentre.org/ev-capital>
- CEV. (2021). Blueprint for European Volunteering 2030, Approved version - CEV GA, 14 September 2021,
- Dekker, P., & Halman, L. (2003). Volunteering and values: An introduction. In *The values of volunteering: Cross-cultural perspectives* (pp. 1-17). Boston, MA: Springer US.
- Dostál, J. (2021). European Solidarity Corps Projects Responding to COVID-19: Implications for Future Crises. *Journal of Public and Nonprofit Affairs*, 1-37.
- Jones, J. (2012). Human dignity in the EU charter of fundamental rights and its interpretation before the European Court of Justice. *Liverpool Law Review*, 33, 281-300.
- Ellison, M. (2011). Introduction: social solidarity in Europe: the fourth pillar. In *Reinventing social solidarity across Europe* (pp. 1-16). Policy Press.
- European Commission. (2022). European Solidarity Corps – Our Mission and Principles, https://youth.europa.eu/solidarity/mission_en
- European Commission. (2023). European Citizens' Initiative, How to launch a Citizen's Initiative to ask the European Commission to propose a new law. https://commission.europa.eu/about-european-commission/get-involved/european-citizens-initiative_en#whatisacitizensinitiative
- European Commission. (2023b) Active citizenship, https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/active-citizenship_en
- European Commission. (2022). Report for EU Parliament. Assessing the implementation and achievements of the 2014 – 2020 rights, equality and citizenship programme. Brussels, 22.3.2022, COM(2022) 118.
- European Commission. (2015) Ex-post evaluation of the Europe for Citizens Programme 2007-2013, Final report

- European Year of Volunteering. (2011). Policy Agenda for Volunteering in Europe (PAVE). https://www.isca-web.org/files/EuroVolNet_WEB/EYV2011Alliance_PAVE.pdf
- Enjolras, B. (2021). Explaining the varieties of volunteering in Europe: A capability approach. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 32(6), 1187-1212.
- European Commission. (2011). Communication on EU policies and volunteering: Recognising and promoting crossborder voluntary activities in the EU. Brussels, 20.9.2011, COM(2011) 568
- EVI-DEMS, (2021). Application proposal for Erasmus +, KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education.
- EVI-DEMS, (2023). The European Volunteer Management Ethics Guide, (draft)
- Fleischmann, L. (2019). Making volunteering with refugees governable: The contested role of 'civil society' in the German welcome culture. *Social Inclusion*, 7(2), 64-73.
- Frederiksen, M., Henriksen, L. S., & Qvist, H. P. (2014). Mainstreaming effects on volunteering? The case of Denmark. *Journal of Civil Society*, 10(3), 317-334.
- Freedman, J. (2018). Amateur humanitarianism, social solidarity and "volunteer tourism" in the EU refugee "crisis". *Humanitarian action and ethics*, 94-111.
- Frischhut, M. (2022). *The Ethical Spirit of EU Values: Status Quo of the Union of Values and Future Direction of Travel*. Springer Nature.
- Grimmel, A., & Giang, S. M. (2017). Introduction: Solidarity lost? The European Union and the crisis of one of its core values. *Solidarity in the European Union: A fundamental value in crisis*, 1-6.
- Grönlund, H. (2013). Cultural values and volunteering: A cross-cultural perspective. In *Altruism in cross-cultural perspective* (pp. 71-84). New York, NY: Springer New York.
- Habermas, J. (2013, March). Democracy, solidarity and the European crisis, lecture held at the University of LeuvenHamann, U., & Karakayali, S. (2016). Practicing Willkommenskultur: Migration and Solidarity in Germany. *Intersections. East European Journal of Society and Politics*, 2(4).
- Hustinx, L., & Lammertyn, F. (2003). Collective and reflexive styles of volunteering: A sociological modernization perspective. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 14, 167-187.
- ILO. (2011). Manual on the measurement of volunteer work. International Labour Office.
- Ilis, A., Liu, D., Grunow, D., & Eger, S. (2021). Changes in European solidarity before and during COVID-19: Evidence from a large crowd-and expert-annotated Twitter dataset. *arXiv preprint arXiv:2108.01042*.
- Kiess, J., Lahusen, C., & Zschache, U. (2018). Solidarity activism in Germany: What explains different types and levels of engagement?. *Solidarity in Europe: Citizens' Responses in Times of Crisis*, 43-71.
- Koolen-Maas, S. A., Meijs, L. C., van Overbeeke, P. S., & Brudney, J. L. (2023). Rethinking Volunteering as a Natural Resource: A Conceptual Typology. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 52(1_suppl), 353S-377S.
- Lahusen, C., & Grasso, M. (2018a). Solidarity in Europe-European solidarity: an introduction. *Solidarity in Europe: Citizens' Responses in Times of Crisis*, 1-18.
- Lahusen, C., & Grasso, M. (2018b). Solidarity in Europe: A comparative assessment and discussion. *Solidarity in Europe, Citizens' Responses in Times of Crisis* 253-277.
- Laitinen, A., & Pessi, A. B. (2014). Solidarity: Theory and practice. An introduction. *Solidarity: Theory and practice*, 1-29.

- Mathou, C. (2010). Volunteering in the European union. Report, GHK, Brussels, https://commission.europa.eu/system/files/2020-03/exec_summary_volunteering_eu_en.pdf.
- McNamara, K. R. (2015). The politics of everyday Europe: Constructing authority in the European Union. Oxford University Press, USA.
- Meijs, L. C., Handy, F., Cnaan, R. A., Brudney, J. L., Ascoli, U., Ranade, S., ... & Weiss, I. (2003). All in the eyes of the beholder? Perceptions of volunteering across eight countries (pp. 19-34). Springer US.
- Morano-Foadi, S., Andreadakis, S., (2021). Protection of Fundamental Rights in Europe, Springer.
- Lang, S. (2012). NGOs, civil society, and the public sphere. Cambridge University Press.
- Oostlander, J., Güntert, S. T., & Wehner, T. (2014). Linking autonomy-supportive leadership to volunteer satisfaction: A self-determination theory perspective. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 25, 1368-1387.
- O'Toole, M., & Calvard, T. (2020). I've got your back: danger, volunteering and solidarity in lifeboat crews. Work, employment and society, 34(1), 73-90.
- Papataxiarchis, E. (2016). Being 'there': At the front line of the 'European refugee crisis'-part 1. Anthropology Today, 32(2), 5-9.
- Parsanoglou, D. (2021). Volunteering for refugees and the repositioning of state sovereignty and civil society: the case of Greece. In Inclusive Solidarity and Citizenship along Migratory Routes in Europe and the Americas(pp. 53-69). Routledge.
- Robertson, G. (2013). The contribution of volunteering and a wider asset based approach to active ageing and intergenerational solidarity in Europe. Working with older people, 17(1), 7-18.
- Scholz, S. J. (2008). Political solidarity. Penn State Press.
- Schlesinger, T., Egli, B., & Nagel, S. (2013). 'Continue or terminate?'Determinants of long-term volunteering in sports clubs. European sport management quarterly, 13(1), 32-53.
- Schneiker, A. (2016). Humanitarian NGOs,(in) security and identity: Epistemic communities and security governance. Routledge.
- Schneiker, A., & Dany, C. (2018). Humanitarian NGOs as Norm Takers: Conceptualizing the Translation of Vague International Norms as an Expression of Organizational Autonomy. Journal of International Organizations Studies, 9(1), 45-59.
- Širca, N. T., Dermol, V., Novak, A., & Trunk, A. (2016). Volunteering as a vehicle for solidarity, social inclusion and active EU citizenship of youth. Managing Innovation and Diversity in Knowledge Society Through Turbulent Time, 1239, 1244.
- Slim, H. (2015). Wonderful work: Globalizing the ethics of humanitarian action. The Routledge companion to humanitarian action, 13-25.
- Steinvorth, U. (2017). Applying the idea of solidarity to Europe. Solidarity in the European Union: A fundamental value in crisis, 9-19.
- Sugarman, D., & Butler, M. (2011). A handbook on European non-discrimination law. Agency for Fundamental Rights, Luxembourg.
- Tava, F. (2021). European solidarity: definitions, challenges, and perspectives. The Agency for Fundamental Rights, Luxembourg. Routledge Handbook of Philosophy and Europe, 211-221.
- UN, (2018). State of the World's Volunteerism Report 2018, The thread that binds: Volunteerism and community resilience. <https://www.un-ilibrary.org/content/books/9789210476584>
- UN, (2021). State of the World's Volunteerism Report 2022, Building Equal and Inclusive Societies,<https://www.un-ilibrary.org/content/periodicals/26180448>

- Valls, R., & Kyriakides, L. (2013). The power of Interactive Groups: how diversity of adults volunteering in classroom groups can promote inclusion and success for children of vulnerable minority ethnic populations. *Cambridge journal of education*, 43(1), 17-33.
- Wallaschek, S. (2019). Solidarity in Europe in times of crisis. *Journal of European Integration*, 41(2), 257-263.
- Walter, S. (2016). EU Citizens in the European Public Sphere: An Analysis of EU News in 27 EU Member States. Springer.
- Wegner, C. E., Jones, G. J., & Jordan, J. S. (2019). Voluntary sensemaking: the identity formation process of volunteers in sport organizations. *European Sport Management Quarterly*, 19(5), 625-644.
- Williams, A. T. (2009). Taking values seriously: Towards a philosophy of EU law. *Oxford Journal of Legal Studies*, 29(3), 549-577.
- Witcher, A. (2021). Greece's discriminatory migrant regime: Volunteers, informal street-level bureaucrats, and moral rationalities. *Journal of Refugee Studies*, 34(2), 1540-1559.
- Zaccaroni, G. (2021). Equality and Non-discrimination in the EU: The Foundations of the EU Legal Order. Edward Elgar Publishing.

PRAVNI AKTI EU

- TEU (Treaty on European Union) (2012). Consolidated Version of Treaty on European Union Official Journal of the European Union, C 326/13 (2012) C 326/391
- CFR (Charter of Fundamental Rights of the European Union)
- CJEU (Court of Justice of the European Union). (2008). Joined cases C-402/05P & C-415/05P Kadi & Al Barakaat International Foundation v. Council and Commission, judgment of the Court of Justice of the European Communities (Grand Chamber), 3 September 2008, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=67611&doclang=en>
- Regulation EU (2021). 2021/888 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2021 establishing the European Solidarity Corps Programme and repealing Regulations (EU) 2018/1475 and (EU) No 375/2014 (Text with EEA relevance)
- EU Commission Delegated Regulation (2014). No 1398/2014 of 24 October 2014 laying down standards regarding candidate volunteers and EU Aid Volunteers Text with EEA relevance.
- EU Commision Proposal (2022). for a COUNCIL RECOMMENDATION on the mobility of young volunteers across the European Union COM/2022/15 final
- European Economic and Social Committee Opinion (2022). on 'Volunteers — Citizens building the future of Europe' (own-initiative opinion) (2022/C 152/04, C 152/19)
- Europe for Citizens Programme (2020). Europe for Citizens – Programme Guide – version valid for as of 2020. EU Council Recommendation (2022) of 5 April 2022 on the mobility of young volunteers across the European Union (Text with EEA relevance) 2022/C 157/01
- EU Council Decision. (2004). of 26 January 2004 establishing a Community action programme to promote active European citizenship (civic participation) 2004/100/EC
- European Union (2010). Council Decision 2010/37/EC, European Year of Voluntary Activities Promoting Active Citizenship, http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/20091127_council_decision_en.pdf
- TFEU (The Treaty on the Functioning of the European Union). (2016). Consolidated versions of TFEU, C 202/1, 7.6.2016

RSM
Erasmus
UNIVERSITY

VYTAUTO
DIDZIOJO
UNIVERSITETAS
Kaunas

Univerza v Ljubljani

HRVATSKI
CENTAR
ZA RAZVOJ
VOLONTERSTVA

OTB
EUROPE

Centre for
European
Volunteering

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Podrška Europske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja odobravanje sadržaja, koji odražava isključivo stavove autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.